

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput II. Missam parochialem audire summus Pontifex præcipit, sanaque
ratio parochianis suadet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

CAPUT II.

Missam parochialem audire summus Pontifex præcipit sanaque ratio parochianis suadet.

His, quæ hucusque prolata sunt, non obstantibus Religiosi, præcipue germani, pertinaciter adeo sua tueri privilegia perrexerunt, ut Sixtus IV. Pontifex, qui Fratrum Minorum Generalis fuerat, ad turbas sedandas, iterum causam discutere coactus sit, & quatuor delectis Cardinalibus, qui rem examinarent, ex eorum relationibus celebrem Extravagantem edidit, quæ incipit *Vices illius*. Hæc si bene intelligatur, controversiam dirimit; expresse enim prohibet, ne Fratres mendicantes doceant, parochianos non teneri Festis diebus, & Dominicis parochialem Missam suis in Ecclesiis audire; a jure siquidem statutum est, ut illis diebus Missam in sua parochiali Ecclesia quilibet audiat, nisi honesta causa excusetur. Quidnam contra hanc decisionem convenienter potest afferri? Nonne ipsam violant Religiosi, qui contrariam sententiam docent, asseruntque laudabile quidem esse Missam parochialem audire, sed non præceptum? An non hoc uno contenti esse debent, si palam Missas suis in Ecclesiis celebrare ipsis liceat, contra veterum sæculorum morem, & statuta? Quare populos retrahunt ab Ecclesiæ servando præcepto; quod tam valida argumenta confirmant, videlicet Fidelium communio, & eorumdem necessaria instructio. Nonne puerimum visu est, fideles omnes in unum conveni-

re locum, ut simul sacrificio interfint Corpora & Sanguinis Domini, & de ipso participant? *Unum corpus* (inquit Sanctus Paulus 1. Cor. 10.) *miti sumus, omnes qui de uno pane participamus.* Quoniam autem in eadem Ecclesia fideles omnes per Baptismum nascuntur, & in eadem iudicii diem expectantes sepeliuntur; nonne equum est, ut eodem pane ab uno pastore nutrantur? Nonne in hisce conventibus ovibus suis verbi Dei escam pastores præbent, & parvulis illis frangunt? Quomodo qui Parochias suas nunquam adeunt, Monitoria & excommunicationes nosse possunt, quæ ibi enunciuntur? Ex hac vitem ignorantia nonne sæpe gravia alteri damna promanant, qui plura ad vitam suam, bonam aut honorem suum scire potuisset, si hæc illi declararent, qui sciunt.

Quamobrem male ii cavillantur, qui ut Sententiæ hujusce Bullæ vim eludant, ajunt hæc non communis declaratione non excludi privilegium, quod est juris exceptio; ita ut, qui ad parochialem audiendam Missam tenetur, obligationem suam impleat, si Regularium Ecclesiis concessum privilegio utens consuetudinem sequatur, quæ pariter communis altera est lex, & aliam Ecclesiasticam adeat, *non contempto proprio presbytero.*

Ex hisce postremis verbis Navarrus (*Manuale cap. 25. num. 5. ad 1. part. de gratia.*) & quidam alii Auctores vim infirmare conantur Canonum quos attulimus, & Tridentini Concilii auctoritatem, quam afferemus; fideles parochialem Missam non audientes a peccato excusant, dummodo

proprii presbyteri contemptus absit. Ajunt hosce Canones fidelibus solum præcipere, ut conventui intersint propter alias rationes, quæ non exprimunt, & quæ facile conjici possunt; videlicet si non accedant, videri eos fidelium communioni renunciare, quod ingens malum est, & præterea bonis ipsos carere, quæ ex communi Sacrificii oblatione, & ex communibus precibus fideles percipiunt. Porro vel privilegium, quo quidam Regulares utuntur ad retrahendos fideles a Missæ parochialis auditione, Sixti IV. Bulla prius est, aut posterius. Si ante Bullam hoc privilegium concessum fuit, quare ejusdem non meminerunt Regulares, quando ex commissione Pontificis hoc negotium examinabant Cardinales? Putandum ne est ex oblivione hujusce privilegii eos non meminisse, a quo causæ deciso coram favente sibi Pontifice pendebat? Quod si post Bullam hoc ipsis privilegium concessum est, id probent; etenim Bullæ omnes postea editæ de Missis tantum privatis loquuntur. Non negamus posse fideles in Regularium Ecclesiis Missas audire; sed parochialem Missam ibidem non audiunt, quæ juxta Canones in parochiali Ecclesia est audienda (a).

Pro-

(a) Verum (inquit sapientiss. Pontifex Benedictus XIV. Tract. *De Synodo lib. 7. cap. 64. num. 8.*)
„ hisce Sanctionibus derogatum nunc est non solum contraria consuetudine, quam jam sua
„ ætate multis in locis inductam innuit, S. Antoninus (*Summ. Theol. Part. II. tit. 9. cap. 10.*)
„ docens, non peccare, qui die festo Missam au-
„ dit

Proprii Presbyteri contemptus peccatum est jure divino vetitum; hoc enim Jus præcipit, ut pastores suos oves honorent, divinumque Jus est *Honora patrem tuum, & matrem tuam.* Filii libus omnibus inquit sanctus Paulus: *Obedite Præpositis vestris, & subjacete eis* (Hebr. 13). Nec solum peccat, qui ex hoc contemptu parochialem Missam audire negligit; sed ille quoque, qui quamvis parochiali Missæ interfuit, tuum tamen Presbyterum contemnit.

Profecto non modo contra civilem legem ille peccat, qui eandem formaliter contemnit;

„ dit extra Parochiam, ubi consuetudo viget
 „ illam audiendi in qualibet ecclesia; vana
 „ etiam posterioribus Summorum Pontificum
 „ constitutionibus. Siquidem Leo X. Constitutio-
 „ tione edita die 13. Nov. 1517. disserte ait:
 „ *Auctoritate Apostolica tenore præsentium nos*
 „ *facimus, omnes Christifideles, qui non contemp-*
 „ *tuam Ordinum Mendicantium Dominicis, &*
 „ *Festis diebus Missas audiunt, satisfacere oportet*
 „ *pro Ecclesiæ de Missa audienda, nec in aliquo*
 „ *labem peccati mortalis, poenamve incurrent.*
 „ Pius V. suis Apostolicis litteris datis 17. Fe-
 „ br. Septembris 1567. definivit: *Christifide-*
 „ *les audiendo Missas in Ecclesiis Fratrum*
 „ *modi diebus Dominicis, aut Festivis, pro*
 „ *Ecclesiæ de illis audiendis satisfecisse censentur.*
 „ Idem postea Clemens VIII. in suo Brevis
 „ nificatum anno 1592. dato statuit. Ceterum
 „ tutio igitur Sixtina, quæ circa annum 1570
 „ prodiit, vel solum parochialis Missæ contemptum
 „ prohibet, vel per Constitutiones posteriorum
 „ Pontificum est revocata.

sed quicumque etiam ipsam advertenter & deliberate violat, sive ex negligentia, sive ex alia prava causa id faciat. Anne ut peccet mercator, qui merces suas ultra pretium a lege statutum vendit, legem formaliter contemnat oportet? Nonne satis est, si pecuniæ amore contra legem agat? Judex quoque, qui contra leges fert sententiam, nonne peccat, quamvis leges contemnere non intendat?

Igitur Presbyteri contemptus non est de substantia legis, quæ parochialem Missam audire præcipit; sed est solum circumstantia legis violationem aggravans: fecus Canonis præceptum numquam violaretur, quin peccaretur mortaliter, formalis siquidem Presbyteri contemptus mortale est peccatum. Porro id communi Doctorum opinioni est contrarium, qui docent humanæ legis violationem plerumque veniale esse peccatum, non mortale.

Nonne possent parochiani omnes die Dominico a parochiali Missa abesse, sine formali proptii Presbyteri contemptu? proptereane a culpa excusarentur? Nonne hoc pacto parochiales omnes Ecclesiæ remaneret desertæ? Frustra Ecclesia canones sanxisset, quibus parochialis Missæ auditionem fidelibus præcipiat. Ex rationabili & honesta causa fideles ab hac auditione canones liberant; sed de contemptu neque directam, neque indirectam mentionem faciunt; non enim passim hic contemptus adest, & forte qui a parochiali Missa abest, numquam ex contemptu auditionem ejusdem omisit. Quomodo
autem

autem huic contemptui remedium conueni-
 offeretur, si cognosci debet morbus, ut corripi-
 tur? Quomodo vero de hac culpa parochiani
 corripientur, quæ interior est, & occultior?
 Quomodo tandem canones seruari possunt,
 alienæ parochiæ subditum ab Ecclesia argui
 jubent?

Non est igitur necesse, ut formalis sit
 contemptus; sufficit, si materialis sit & virtutibus
 & in hunc reuera incidat, qui sine honesta
 & legitima causa a parochialis Missæ auditione
 abstinet. Etenim si parochianus, quemadmodum
 debet, Presbyterum suum coleret, ejusdemque
 precibus & monitis fideret, Missæ parochiæ
 interesset, in qua illum Presbyter instruit, &
 pro ipso Deum orat (a).

(a) Hanc ipsam objectionem summus ac celeberrimus
 Præsul Benedictus XIV. (*cit. loc. num. 9*) ita solvit „
 „ Est autem impossibile (dicunt) contem-
 „ ptum abesse, cum iidem sine rationabili
 „ causa a propria parochia se subducunt. Verum
 „ hac explicatione præfata SS. Pontificum indi-
 „ ta penitus evertuntur: nullo enim opus fu-
 „ rat privilegio ad hoc, ut fideles legitima urge-
 „ te causa alienam adirent Ecclesiam, ut
 „ Missæ assisterent Sacrificio, quod ex præfatis
 „ Juris communis sanctionibus perspicuum est.
 „ Quare ne dicamus, Leonem X., S. Pium V.
 „ & Clementem VIII. verbis luisse, nec quibus
 „ quam specialis privilegii Regularibus concessis
 „ se, necessario fateri debemus cum Azoribus
 „ Fagundez, aliisque ab his citatis, non
 „ contemptus ab illis (Pontificibus) intelligi
 „ actum

Sane populum suum instruere jure divino Presbyter tenetur; hanc igitur instructionem tenetur populus audire, relativa siquidem est hæc obligatio. Porro si parochiani, qui ad parochialem Missam non conveniunt, ut instructionem hanc excipiant, tunc solum peccant, quando ex Presbyteri contemptu absunt, ad hanc excipiendam instructionem numquam erunt obstricti; fieri namque potest, ut Presbyterum suum numquam contemnant, ideoque eosdem instruere ipse non tenebitur. Quare hæc clausula non contempto proprio Presbytero canonis vim minueri nequaquam potest (a).

Animad-

„ actum aliquem distinctum ab ipsa auditione
„ Sacri extra parochiam, quo quis five expresse
„ se five tacite se a proprio Pastore aversum
„ ostendat “.

(a) „ Melius Zerola alique sentiunt, obligationem,
„ si quæ umquam fuit, auscultandi proprium
„ parochum, verba facientem ad suum populum
„ ablatam nunc esse per contrariam consuetudinem,
„ cum passim viri pii, & docti alio se
„ conferant ad sacros audiendos Oratores; ac
„ proinde, inquit Zerola sacra Congregatio Concilii
„ sæpius declaravit, non posse Ordinarium
„ mulctis & pœnis subditos adigere ad concionem
„ auscultandam in parochia, quod etiam
„ testatur Barbosa. Mirum propterea non est,
„ quod præceptum hac de re ab Episcopo Midenfi
„ latum, tanquam nimium severum fuerit ex
„ ejusdem sacræ Congregationis sententia præcidendum “ . Ita denuo Benedictus XIV.
„ (loc. cit. num. 13.), qui sicut Cleri regularis
„ numquam fuit alumnus, ita de partium studio
„ minime potest esse suspectus.

Animadvertendum denique est, alterum nem inter Parochos & Regulares, propter Sixti IV. Bulla est edita, non fuisse; an sine Parochyteri sui contemptu possent parochiani ad hanc parochialem non convenire; verum simpliciter & absolute possent ejus auditionem accipere. In eodem itaque sensu Pontificis declaratio accipienda, nec eidem hujusce contemptus exceptio addi jure potest.

CAPUT III.

Missam parochialem Concilia recentiora commendant.

Tridentinum Concilium novissima est Ecclesie regula; nec ausuros Regulares ejusdem decisiones impugnare. Earumdem tamen pravas aliquas interpretationes afferunt, quæ facillime refutantur.

Sessione vigesima secunda hinc Concilium Parochos ita alloquitur: *Moncant populum, ut frequenter ad suas parochias, saltem diebus Dominicis, & majoribus Festis accedant.* Sessio vigesima quarta capite quarto sic ait: *Moncant Episcopus populum diligenter, teneri unumquemque parochiæ suæ interesse, ubi commode fieri potest, ad audiendum verbum Dei.* Ejusdem sessionis capite septimo Parochis præcipit: *Ut Missarum solemnias, aut divinorum celebrationum sacra eloquia, & salutis monita vernacula lingua singulis diebus festis, vel solemnibus explanent.*